

DEMOS

nyhedsbrev

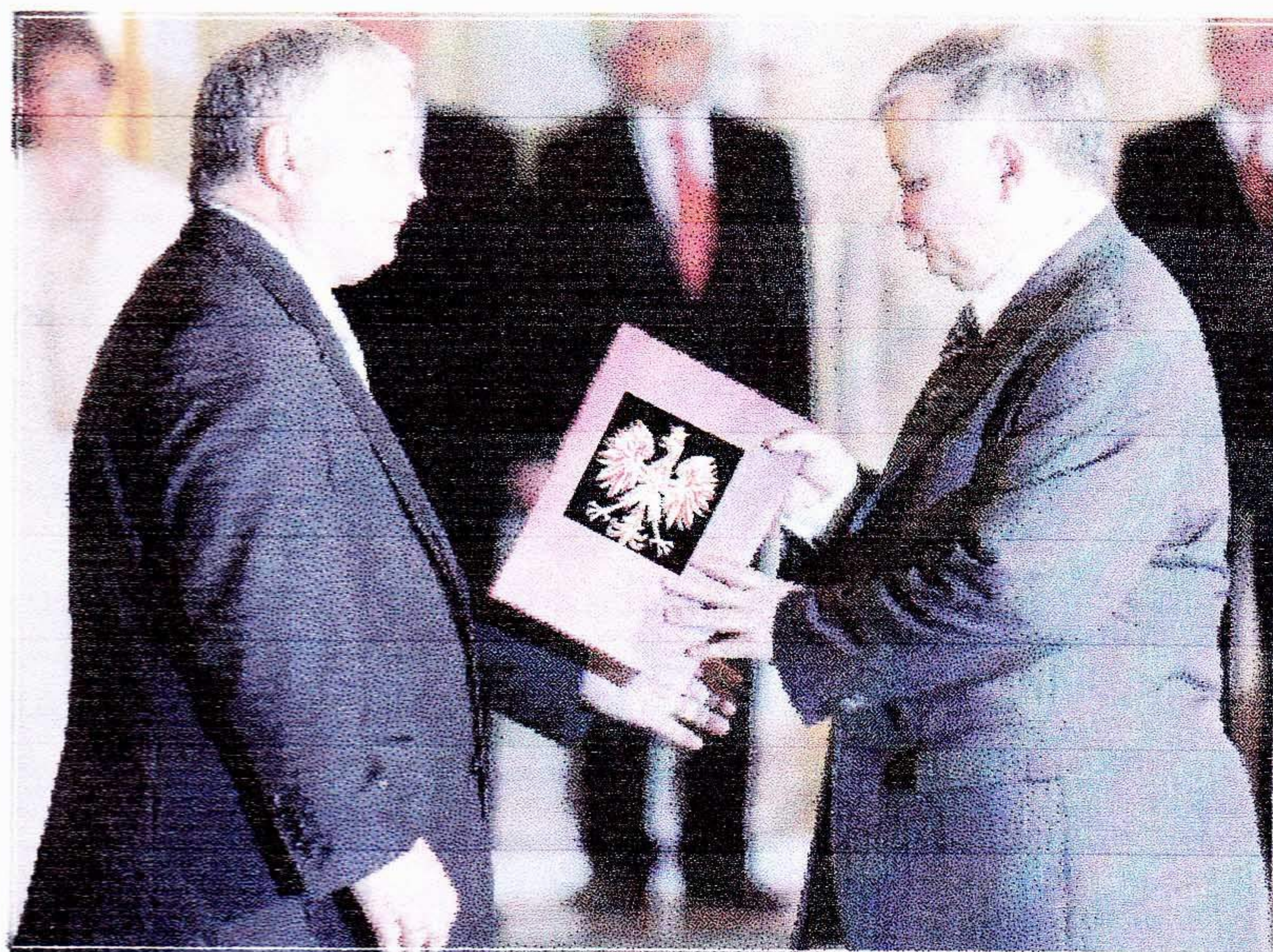
Nummer 94 Vinter 2008

Sejr til Fighters and Lovers

Polen

- et kraftigt skred til højre

Tvillingebrødrene
Lech og Jaroslaw
Kaczynski

Racisme og antisemitisme er et hverdagsfænomen i Østeuropa i et omfang, som slet ikke kendes i Vesteuropa. Værst er det i Rusland, Ungarn og Polen, hvor jødehadet har lange og dybe traditioner.

I Polen, som denne artikel handler om, var det den katolske kirke, der op gennem middelalderen bar hovedansvaret for antisemitismen, og som iværksatte de hyppigt forekommende pogromer. Jøderne repræsenterede ikke alene en anden religion end den kristne, de havde også den frækhed at benægte, at Jesus var Guds søn.

Antisemitismen næredes tillige af den fremmedangst, der var så udbredt i de lukkede og tilbagestående bondesamfund. I deres fortvivelse over deres egen sociale og økonomiske elendighed, vendte østeuropæerne sig mod alt, hvad der var anderledes.

Med nationalismens opblomstring i 1800-tallet eskalerede hadet til minoriteterne – de religiøse såvel som de etniske – der blev udstillet som sydebukke. Herfra var der

ikke langt til at påstå, at især jøderne stræbte efter at overtage samfundet og resten af verden. Ved udbruddet af 2. verdenskrig var der ca. 3,5 mio jøder i Polen, i dag er tallet 4-5.000. I nyere tid har de østeuropæiske kommunistpartier haft et fortrinligt samarbejde med kirkerne, når det gjaldt om at drive klapjagt på jøderne, således som det skete i Polen sidst i 60'erne. Efter kommunismens fald i 1990 dæmpedes retorikken bl.a. fordi der nu blev sat en anden dagsorden: indførsel af markedsøkonomi samt tilslutning til EU og NATO. Dette skabte imidlertid problemer, der næsten var ukendte under kommunismen, og hvoraf især den massive arbejdsløshed slog hårdt. De partier, der har siddet på magten i Polen i den sidste halv snes år, har haft antikommunisme, udvikling af velfærdsstaten samt en moralsk-kristen genrejsning som samlingsmærke. Flere af dem har, når der kunne hentes stemmer derpå, grebet til en antisemitisk

retorik, men betyder ikke, at de pågældende partier i sig selv er antisemitiske.

Polens optagelse i EU blev i de gamle EU-lande mødt med fordømme. Herhjemme huskes JuniBevægelsens "Velkommen til 40 mio polakker". Ved de afsluttende forhandlinger om Polens optagelse i EU fik Tyskland og Østrig indføjet en bestemmelse om, at de først skulle åbne deres grænser for arbejdskraft fra de nye medlemslande, når disse havde været medlem i 7 år.

Bedre blev det ikke af at landmænd fra de gamle EU-lande via stråmænd, erhvervede sig store landbrugsarealer for en slik i Polen. Det drejede sig især om svinebønder, der rejste fra skrappe miljøkrav i deres hjemlande, og nu skulle til at være frie landmænd på nogle af Europas mindst forurenede landbrugsområder. Alt i alt herskede der ved indgangen til dette årti en udbredt følelse af, at polakkerne var blevet ydmyget og skulle bruges som malkeko for vestlig kapital. Dette

blev yderligere understreget af, at de polakker, der søgte til vesten for at arbejde der, blev groft udnyttet. I et sådant klima har fordomme, intolerance og fremmedhad gode vækstbetingelser.

Partier

I Polen er det let at stifte et politisk parti. Alt hvad der behøves er 15 underskrifter, og resultatet er, at der findes omkring 300 partier, der konstant skifter navn, politik og alliancepartnere. Især på højreflojen vrirler det med små partier. De fleste af dem har det til fælles, at de tager afsæt i fremmedhad, antisemitisme og en stærk nationalisme. Deres støtte i befolkningen er kun ringe, men ikke desto mindre tolereres deres grove retorik af mange politikere fra midterpartierne. Polen er også landet, hvor katolicisme og politik er stærkt sammenflettet. I dag mere end nogensinde før. Fra 2005 til valget i oktober 2007 er landet blevet regeret af det katolsk-nationalistiske parti Lov og Retfærdighed (PiS), sammen med en koalition af højreorienterede partier. I spidsen stod tvillingebrødrene Lech Kaczynski (præsident) og Jaroslaw (ministerpræsident). De er ikke antisemitter, men de støttedes af partier, der åbent vedgår, at de er det.

Efter valget den 21. oktober har det liberale og EU-venlige Borgerplatformen (PO) under ledelse af Donald Tusk, afløst PiS.

Da koalitionen under ledelse af PiS kom til magten blev antikommunismen for alvor sat i system. I marts 2007 havde 700.000 polakker – fortrinsvis offentligt ansatte, lærere, journalister og advokater - skullet svare på, om de har samarbejdet med den tidligere kommunistiske statssikkerhedstjeneste i årene 1945-1990. Kan de svare "nej",

udstedes en attest om, at de er "politisk rene". Hvis ikke man klarer frisag, eller nægter at svare, er resultatet en fyreseddel, eller den pågældende mister retten til at udøve sin profession i ti år. Loven blev indbragt for højestret, der den 11. maj 2007 - 4 dage før anmeldelsesfristen udløb - kendte bestemmelsen forfatningsstridig, og udtalte, at regeringen hverken havde ret til at afkræve borgerne den slags oplysninger eller til at offentliggøre dem. Inden højestretskendelsen kom, havde ca. 30.000 polakker nået at angive sig selv.

Kaczynski-brødrene havde rådgivere, der ikke lagde skjul på deres fordomme overfor jøder, romaer og homoseksuelle. Til inderkredsen hørte bl.a. parlamentsformanden, Marek Jurek, der besøgte Augusto Pinochet, da denne sad i husarrest i London i 1998. Også det tidligere medlem af det fascistiske Brødrenes magtovertagelse var ikke et skifte til højre i traditionel forstand. Således spillede en fortsat udvikling af velfærdsstaten, beskyttelse af arbejdernes rettigheder og skattelettelser en lige så stor rolle som den

moralsk-religiøse (opretholdelse af forbuddet mod abort) samt en national genrejsning, der bl.a. manifesterer sig ved tvungen patriotisk undervisning i skolerne.

Der findes meget tætte bånd mellem PiS og den ultrakatoiske og nationalchauvenistiske Radio Maryja. Ikke alene har kanalen siden sidst i 90'erne været et af partiets vigtigste medier, også de hyppige indslag med politikere fra PiS vidner om, hvor tætte bånd det tidligere regeringsparti havde til Radio Maryja. Relationerne var så nære, at regeringen ikke alene financierede stationen og dens private universitet med midler fra det nationale lotteri, der skulle også anlægges en motorvej fra Warszawa til Torun, hvor stationen er hjemmehørende.

Udenrigspolitisk var forholdet til både Tyskland, Rusland og EU spændt. Kun USA så ud til at bekomme den tidligere regering godt, og det endda så meget, at Polen sagde ja til at huse et raket-anlæg som et led i det planlagte missilskjold.

Parlamentsformanden Marek Jurek

Diktatoren og morderen Pinochet

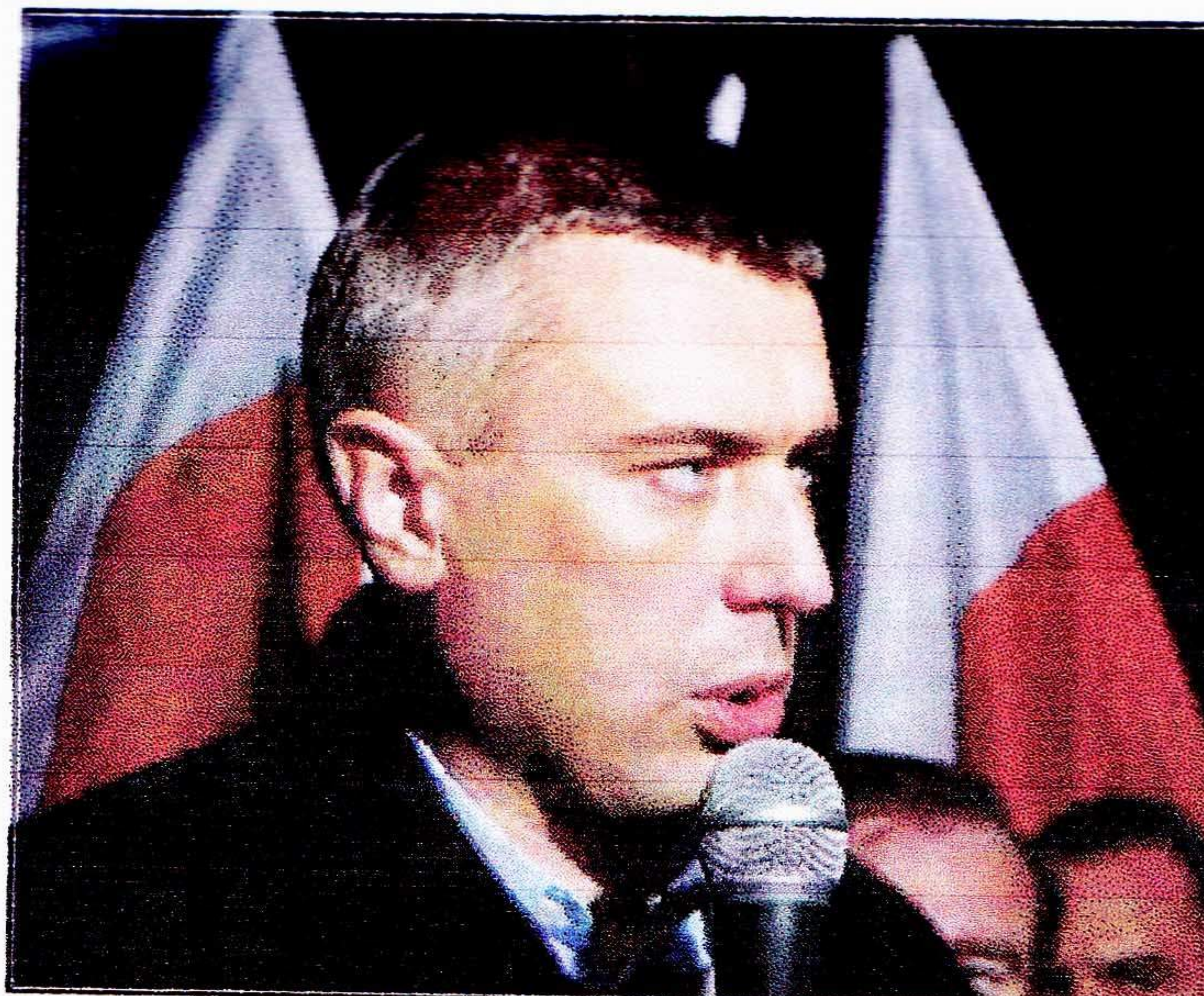
Andre partier i
regeringskoalitionen var Ligaen

af polske familier (LPR), der også har stærke bånd til Radio Maryja, hvis leder er den antisemitiske præst Tadeusz Rydzyk, og som anses for at være partiets grå eminence. Rydzyk styrer en medievirksomhed, der prædiker racisme, og fremmedhad samt demonstrerer en åbenlys mangel på tolerance mod alt, hvad der adskiller sig fra sin egen trosopfattelse herunder også progressive katolikker. LPR støttes fortrinsvis af dårligt uddannede og/eller ældre vælgere bosiddende i mindre bysamfund.

Ligaen betegnes bl.a. af menneskerettighedsgruppen Nigdy Wicej (aldrig igen) som et forsøg på at standse den liberale tendens i polsk økonomi, der i de sidste 12 år er kommet til udtryk gennem den chokøkonomi, der blev iværksat efter 1990. Partiet erklærer sig for hverken at være til højre eller venstre, men tager udgangspunkt i den katolske lære om sanfundets indretning. I takt med Socialdemokratiet (SLD) tilbagegang, er ligaen gået markant frem.

Ved valget til EU-parlamentet i 2004 fik ligaen 15 pladser ud af 54 polske og blev dermed det næststørste parti. I parlamentet samarbejdes med bl.a. Mogens Camre og Alleza Nazionale i Nationernes Europa. Mere interessant er det, at nogle af partiets EU-parlamentarikere har været/er involveret i højreradikale og antisemitiske grupper, bl.a. partiets militante ungdoms-organisation Młodzież Wszepolska (MW), hvis aktivister adskillige gange er blevet anklaget for at være fascistiske og for at bruge nazihilsen.

Dette afskrækkede dog ikke andre partier for at anse Ligaen

Giertych, der afviser at berøre debatten om pædofili blandt katolske præster, men går ind for fængselsstraf til personer med, efter hans opfattelse, afvigende seksuel adfærd.

for at være en acceptabel koalitions partner. Således blev den tidligere MW-leder og nuværende leder af ligaen Roman Giertych, udnævnt til vicesstats og undervisningsminister i maj 2006. En beslutning, der vakte voldsomt røre blandt pædagoger og intellektuelle. Ikke alene rejstes der tvivl om hans kvalifikationer, også hans homofobi, hans ekstreme nationalisme og fordomme mod minoriteter foruroligede mange. Eksempelvis afviste Giertych i september 2006 at lade sig interviewe af BBC, fordi denne havde belyst flere sager om pædofili blandt katolske præster. I foråret 2007 fremlagde Giertych et lovforslag, ifølge hvilket enhver person - ansat eller studerende - indenfor undervisningssektoren, der vedkender sig sin homoseksualitet eller en hvilkens som helst afvigelse af seksuel art, enten ville få en bøde, blive fyret eller fængslet. Forslaget rejste et internationalt ramaskrig og bragte Polen på kant med EU-Parlamentet og kommissionen, som truede med at gribe ind. I 2006 vedtog EU-Parlamentet en resolution, der fordømmer

den stigende intolerance i Polen, både når det gælder racisme, fremmedfrygt, antisemitisme og homoseksualitet.

Den forholdsvis bløde resolution står i skarp kontrast til situationen i 2000, da Østrig nærmest blev boykottet, fordi Jörg Haiders fremmedfjendske Frihedsparti indtrådte i landet regering.

Det tredje parti i den tidligere regeringskoalition var det højreradikale Selvforsvarsparti (Samoobrona). Partiet blev grundlagt af ex-kommunisten, Andrzej Lepper, og henter sin støtte i de landområder, der frygter for hvad EU's landbrugspolitik vil kunne afstedkomme af arbejdsløshed, strukturændringer m.v.

Partiets aktivister betegner ofte jøderne som ansvarlige for alle de elendigheder der er fulgt med reformprocessen.

Selvom forfatningen forbyder "politiske partier og organisationer hvis programmer baserer sig på totalitære metoder, der er hentet fra nazisme, fascisme og kommunisme, og desuden

programmer der tager afsæt i racemæssigt eller nationalt had", så skønner ECRI (Europarådets kommission mod racisme og intolerance), at der eksisterer en del partier og organisationer i Polen, der tager afsæt i fremmedhad og racisme. Uanset at menneskerettighedsgrupper hyppigt appellerer til politikerne om at gribe ind, så er der reelt ikke noget, der kan begrænse de racistiske aktiviteter.

Uden for parlamentet findes flere antisemitiske højregrupperinger. Ingen af dem har haft nogen succes ved valgene, men det er her man finder den voldelige del af det yderste højre, især ekstreme nationalistiske og skinheads. Disse smågrupper kan ikke affejes som betydningsløse, da de i et vist omfang fungerer som rugekasse for kommende højrefløjspolitikere. De største grupper er Det polsknationale parti, Polska Wspolnota Narodowa Polskie Stronnictwo Narodowe (PWN_PSN), der ledes af ex-kommunisten Boleslaw Tejkowski.

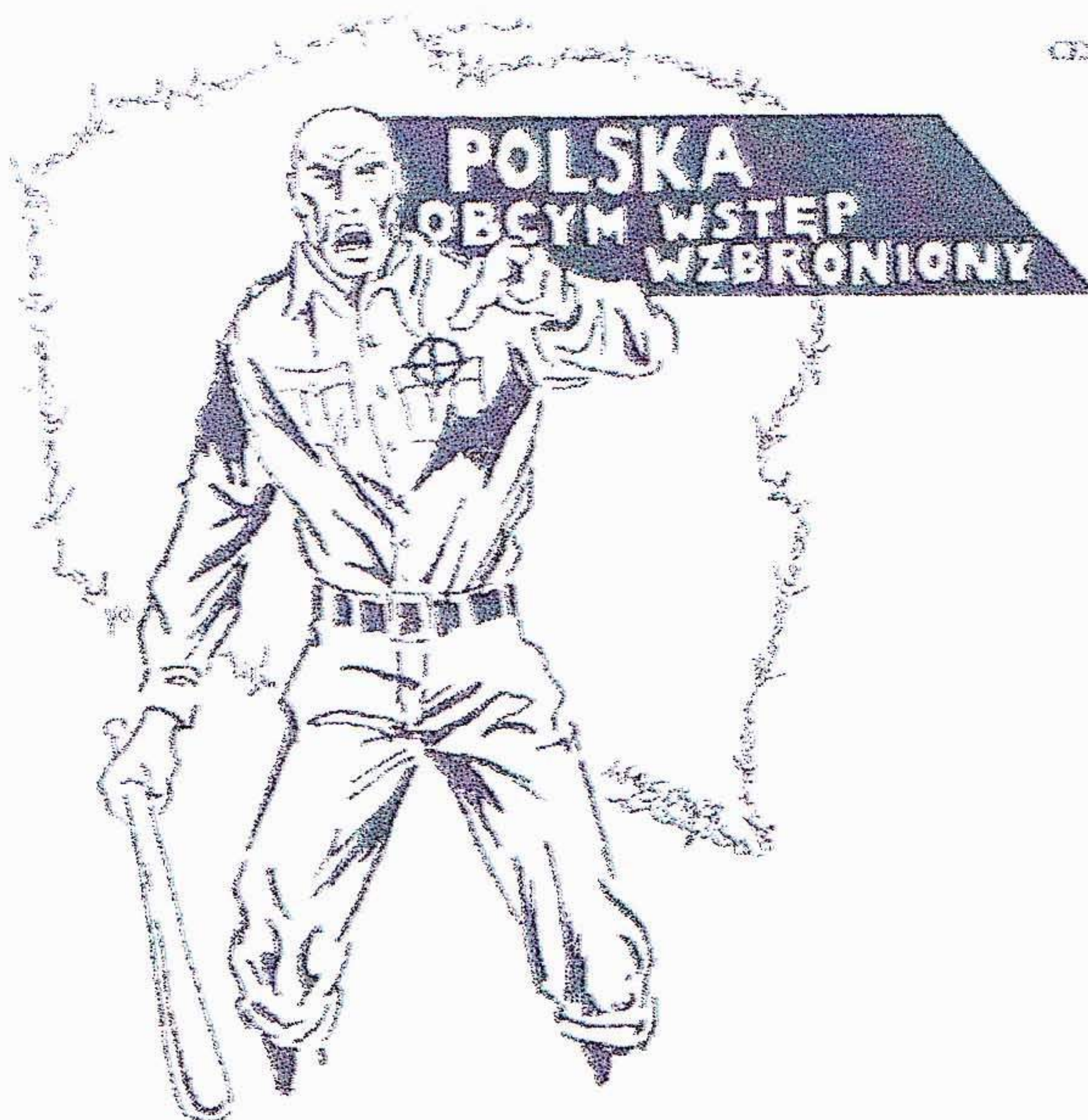
Partiet påstår, at det har 11.000 medlemmer og har forbindelser til Pamyat og Zhirinovskys Liberaldemokrater i Rusland, Le Pens Front National i Frankrig og Ukraines Pan-slaviske bevægelse. Andre grupper er Polens nationale front (PFN), Bevægelsen for polsk rekonstruktion (ROP).

Generelt kan man om partierne på den yderste højrefløj sige, at de ofte baserer sig på ledere, der hælder mod ekstrem nationalism og nynazisme. Truslen derfra består i at det yderste højre infiltrerer samfundets institutioner, og på den måde udbreder ultrakonservativ tænkning, og at dette kan bane vejen for yderligere autoritære tiltag. Dette understreges af, at Jaroslaw Kazynski foreslog, at der skulle indføres en "moralisk censur", der skulle afspejle traditionelle polsk-katolske værdier.

Skindheds og nynazister

De udisciplinerede skinheads deltager

normalt ikke i partipolitik, men i Polen forholder det sig modsat. Her har de siden slutningen af 80'erne været en vigtig bestanddel af partierne på den yderste højrefløj, og her har deres vrede og energi givet fremdrift til ekstreme nationalistiske kræfter. De første polske skinheads dukkede op i midten af 80'erne og manifesterede sig i starten mest gennem gadekampe med politiet. Efter kommunismens fald skete der en drejning mod højre, og de begyndte nu at optræde som vagtværn, når højrepartier holdt kongresser eller mødtes. De fleste skinheads var i starten medlemmer af National Polsk Fornyelse (NOP), mens andre var uorganiserede. I 1993 blev der taget initiativ til at koordinere de forskellige grupper i den Nationalradikale Offensiv (Ofensywa Narodowo Radykalna). Skinheads og nynazister rekrutteres blandt unge mænd i 20'erne. De er voldelige, de er velorganiserede, og de ledes af intellektuelle, der har adgang til tidsskrifter og websites. Den hårde kerne består af 2-300 aktive, hertil kommer ca. ti gange så mange støttepersoner og medløbere. Desuden kan de nu også trække på hooligans. Skinheads holder til i de største byer, mens nynazister både findes her og i de mindre bysamfund. Hvor det er muligt samarbejdes med nynazistiske grupper som fx Blood and Honour og Combat 18. Målet for skinhead-gruppernes propaganda og aggressioner er indvandrere, flygtninge, jøder, romaer, medlemmer af ungdomskulturen, feminister, homoseksuelle, venstreorienterede samt handicappede. Ved deres demonstrationer høres altid antijødiske slogans. Ofte bruges disse om personer, der ikke er jøder fx den tidligere Solidaritetsleder, Lech Walesa, myndigheds personer, kirkefolk, ja, selv paven omtales

Tegning der tydeliggør de polske skinheads selvopfattelse

som "jøde". Det vil sige, at der ofte er tale om antisemitisme uden jøder!

Foruden at angribe personer, der ligner jøder, er det en yndet skinhead aktivitet, at skænde jødiske begravelsespladser, synagoger, og kosherbutikker. I dag er der kun få jøder i Polen, og det kan derfor være svært at finde nogen, man kan angribe. Et yndet "substitut" for skinheadgrupperne er tyskere, og det gælder både almindelige turister, men også tyske skinheads. Hadet mod tyskerne afholder dog ikke polske skinheads fra at tage til Berlin for dér at købe tøj, støvler og andet udstyr.

På Polens uafhængighedsdag i november 2006, svor 200 skinheads og nynazister i Krakow, at de ville bekæmpe "tyske, jødiske og amerikanske besættere, kommunisterne, Solidaritets-regeringen og anti-polsk anarki".

Internettet bruges flittigt af skinheadgrupperne og nynazister. Her kan man nå ud til langt flere potentielle sympatisører og nysgerrige end med de traditionelle publikationer, der kun kommer i små oplag. En smagsprøve på, hvad der ligger på internettet, kan findes på House-witz

<http://www.hertical.com/housewitz/index.html>.

der krænker ofrene fra Auschwitz. Såvel Simon Wiesenthal-centret, som den OSCE-konference, der blev afholdt i Warszawa i 2005, har forlangt websitet lukket, men de polske myndigheder har ikke reageret.

Også på musikscenen er der stor aktivitet, som det fremgår af de elektroniske skinhead-tidsskrifter. Her berettes det også, at de polske skinheads har relationer til ligesindede i Tjekkiet, England og det svenske Vit Ariskt Makt.

Til dagligt lader myndighederne grupperne på den yderste højrefløj i fred. Der rejses ikke tiltale mod nogen for at udbrede had, racisme og antisemitisme. Kun sjældent kommer der direkte konfrontationer, hyppigst når politiet sættes ind for at dæmpe gadeoptøjer og forstyrrelse af almindelig ro og orden. Når ofre for skinhead vold anmelder denne til politiet, sker der oftest ikke noget, og hvis så, bagatalliseres den som et udslag af hooliganisme, hvilket giver en langt lavere straf end overfald, der er racistisk motiveret.

Ikke alle skinheads er nynazister eller opfører sig som hvide overmennesker. En del er hverken racister eller antisemitter, men ønsker blot at være en del af machokulturen. Desuden findes der i Polen mindre grupper redskins, det vil sige socialistiske skinheads.

Anti-Fa

De mange overfald og overgreb mod minoriteter, mod jøder og romaer, kræver et modsvar, og der er i de seneste år opstået antifascistiske grupper og menneskerettighedsorganisationer bl.a. Nigdy Wicej (aldrig mere). Når skinheads og andre højregrupper bl.a. unge fra Ligaen af polske familier demonstrerer, imødegås de i stigende grad af moddemonstrationer, der så bliver arresteret for ulovlig sammenstimlen, mens højredemonstranterne går fri også, selvom de udfolder sig voldeligt.

Politi

Hverken politi eller anklagemyndighederne vier ret meget opmærksomhed til de racistiske motiver, der ligger bag de aggressive højregrupper og deres diskriminerende adfærd. ECRI skriver således i sin landerapport fra 2005, "at de der bryder

straffelovens racismebestemmelser kun sjældent retsforfølges ...at det er muligt, at slippe afsted med fysiske angreb på minoriteter...at der er bydele i Warszawa hvor fx vietnamesere ikke kan komme..." Desuden anbefaler ECRI "at de polske myndigheder undersøger påstande om at medlemmer af politikorpset begår diskriminerende og racistiske handlinger, vendt mod minoriteter...og at relationerne mellem politiet og minoriteterne skal forbedres ved fx at udpege en mægler.

Medier

De polske medier har de seneste år generelt taget afstand fra antisemitiske manifestationer. Dog ikke alle, bl.a. det katolske dagblad Slowo, og Gazeta Polska giver plads til jødehadet. Nu og da lægger selv de store dagblade spaltepads til antisemitiske artikler.

Desuden kan racistiske publikationer fx Aryjska Krew (Arisk blod), Aryczyk (Arieren) og Bialy Grom (Hvid tordenkile), købes overalt i kioskerne. Ifølge den polske efterretningstjeneste modtager de organisationer, der udsender racistisk litteratur, finansiel støtte og propagandemateriale fra Tyskland.

KILDER

ECRI: Third report on Poland, 2006.

Nigdy Wicej (Aldrig igen): engelsksprogede tekster på <http://www.nigdywicej.prh.pl/>

Right-Wing Extremism in Poland <http://www.dw-world.de/dw/article/0,2114.1921525.00.html>

Skinheads:<http://www.nizkor.org/hweb/orgs/american/adl/skinhead/international/>